

[Breckmann]

Men den indkomstpoltiske stramning i 1989 var for hård. Lige meget hvilket land man lever i, er det nemlig en brøler at stramme indkomstpoltisk under en lavkonjunktur. Opbremsningen i den økonomiske aktivitet medførte en sammentrækning i erhvervenes økonomi og dermed en relativ vækst i den offentlige økonomi. Budgetoverskuddet i 1980'erne blev afløst af 500 mio. kr. i årlige underskud fra og med 1989.

Jeg advarede dengang og advarer stadig imod, at disse underskud fortsætter – lige til man holder op med at fastholde de politiske forudsætninger, der sammen med lave fangstmængder og lave fiskepriser er årsagen til Færøernes elendighed.

Lånene udeblev og ophørte med at løfte aktivitetsniveauet efter 1988, men den voksende eksportværdi på ca. 25 pct. holdt dog hjulene i gang fra 1989 til 1991, men i 1992 faldt eksportværdien ca. 10 pct. Dette sammen med det høje skattetryk i et fejlagtigt skattepoltisk forsøg på at formindske budgetunderskuddet førte til bankernes insolvens for et år siden, da udlandsgælden allerede i katastrofal grad var flyttet fra privat til offentlig regi.

Nu er importværdien så bombet tilbage til først i 1980'erne i løbende priser. Fra 1991 til i år er eksportværdien faldet 25 pct. Arbejdsløsheden er over 20 pct. og stigende, medens 8 til 9 pct. af befolkningen er flygtet.

For at citere Statsministeriets genopretningsudvalg, det såkaldte Peter Andersen-udvalg, er tilbagegangen i den færøske økonomi fra 1989 til 1993 formentlig uden sidestykke i den vestlige verden i nyere tid. Det vil sige, at man vistnok skal til Bosnien for at finde en parallel til Færøernes økonomiske stilling nu, selv om vores svindende befolkning heldigvis ikke er faldet, men flygtet. Som om den konjunktur- og fangstbestemte nedtur ikke er slem nok, kommer dertil også udlandsgælden, der som sagt især er blevet stiftet i de ulykkelige år i 1980'erne, da Folkeflokket ikke sad i landstytret, og som nu truer med at knuse os og tynge Danmark.

Det er blevet så populært at kritisere den borgerlige regering, der sad før denne, for, at den skal have ignoreret Statsministeriets rådgivende udvalgs advarsler med hensyn til Færøerne, men samtlige danske regeringer har lige siden 1948 respekteret Færøernes selvbestem-

melsesret ifølge hjemmestyreløven, og derudover husker jeg ganske godt, at den tidligere statsminister, hr. Poul Schlüter, har sendt 2 breve – ikke 1 – til hr. Atli Dam, hvori han advarede imod tingenes gang på Færøerne.

Jeg har selv her fra talerstolen og fra Færøerne afvist meget af det farlige vrøvl, som udvalget vedrørende Færøerne – og dette udvalg består jo af traditionelle keynesianske økonomer – manede til, nemlig mere skat, mere told, større offentlige indtægter og mindre fiskeriindsats. Det er jo en fandango af forstokket vanesnak fra universiteternes elfenbenstårne, en vanetænkning, der stammer fra socialdemokratismens velmagtsdage i Danmark og på Færøerne. Det kan ikke bruges hverken i Danmark eller på Færøerne. Som om det dengang bedre end nu var muligt på et så ensidigt grundlag som fiskerierhvervet at opretholde et så stort offentligt forbrug på Færøerne med for høje skatter og så højt et omkostningsniveau med de af skatterne påtvungne løsninger! Det var nødvendigt at subsidiere fiskeriet dengang, at støtte det med en slags krykker, hvis det skulle orke at bære den opsvulmede offentlige overkrop.

For nylig begyndte mange at ønske, at man lagde fiskeriet under fri markedstugt. Man sparkede støttekrykkerne væk under overbygningen, så hele den invaliderede tyksak faldt på gulvet, og dér ligger nu den færøske bygning og vælter. Men de offentligt ansatte interesseorganisationer nægter kategorisk at gå på slankekur. Nu har man så forsøgt at stable patienten op på et monopolistisk treben, der kaldes Føroya Fiskavirking, der skal bære den stadig ikke afmagrede offentlige overbygning.

Det er denne dobbelte trussel, en faldende indtjening og en knusende offentlig gæld, der må håndteres rigtigt for at redde Færøerne.

Men derudover trues Færøernes fremtid også fra andre sider, f.eks. af de danske bankinteressers hårdhændethed. Denne hårdhændethed imod Færøerne synes at have som hovedmål at dræne den færøske økonomi for dens sidste midler for at dække danske kreditors overbelåning i 1980'erne. For nok gjorde Færøerne sig skyldige i gældsætning og er blevet rigeligt straffet herfor, men den anden part i sagen, danske og andre udenlandske kreditorer, er ligeledes skyldige ved at have givet disse risikofyldte lån, som de nu kun bøder minimalt